provincie Zuid-Holland

Startnotitie

Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie

Windenergie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave **2**

1. Inleiding **3**

2. Herziening Energietransitie Windenergie **5**

2.1 Aanleiding, probleemstelling en provinciaal belang 5
2.2 OER-gebieden 5
2.3 Commissie mer 7
2.4 Plan-mer-plichtig besluit 8
2.5 Nationale-, provinciale- en lokale normen. 9
2.6 Onderzoeken en aandachtspunten per OER-gebied 9

3. Participatie en ontwikkelstrategie **19**

3.1 Participatie 19
3.2 Ontwikkelstrategie 21
3.3 Planning 23
3.4 Publicatie startnotitie 23

4. Omgevingsbeleid Zuid-Holland **24**

4.1 Opzet Omgevingsbeleid 24
4.2 Regelmatige herziening 24
4.3 Toelichting Beleidscyclus 26

1. Inleiding

De energietransitie is een grote maatschappelijke opgave, waarin windenergie een belangrijke rol speelt. Het elektriciteitsverbruik in Zuid-Holland groeit snel door onder andere elektrische auto's, warmtepompen en de verduurzaming van de industrie. De opwek van windenergie dicht bij het verbruik zorgt voor minder druk op het elektriciteitsnet en lagere kosten voor de uitbreiding van energie-infrastructuur. Windenergie levert stroom op momenten dat er minder wordt opgewekt met zonnepanelen, wat zorgt voor een stabielere en betaalbaardere energievoorziening.

Tijdens de energiecrises in 2022, na de inval van Rusland in Oekraïne, en in 2026, na de blokkade van de Straat van Hormuz, is gebleken dat afhankelijkheid risico's heeft en daardoor lokale energieopwekking van groot belang is. In roerige tijden, wanneer het aanbod van energiedragers op de wereldmarkt niet gegarandeerd is en prijzen tot grote hoogten kunnen stijgen, helpt eigen opwek tekorten te voorkomen en energie voor inwoners en bedrijven betaalbaar en betrouwbaar te houden. Een decentrale opwek, met een gevarieerde mix verspreid over Nederland, maken ons elektriciteitsnet bovendien weerbaarder tegen fysieke en digitale inmenging. Zo draagt lokale windenergie bij aan een betrouwbare, betaalbare en duurzame energievoorziening voor Zuid-Holland.

In het coalitieakkoord van 2023 – 2027 constateren GS dat de afspraken van de RES-regio's over de opwek van duurzame energie op land ook uitgevoerd moeten worden. Nu komt het aan op realisatie, waarbij de provincie de gemeenten aan de gemaakte afspraken houdt. Omdat de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden achterliepen op het behalen van hun RES-doelstellingen, heeft de provincie in het voorjaar van 2024 de Routekaart RES gestart. De bedoeling van de Routekaart RES is om samen met de partners uit bovengenoemde regio's te kijken in hoeverre windenergie kan bijdragen om de doelstellingen voor duurzame opwek in 2030 te halen.[1]

Uit de Omgevingseffectrapportage (hierna: OER) die is uitgevoerd voor de Herziening Omgevingsbeleid 2025 (hierna: Herziening 2025) komen twaalf gebieden naar voren als technisch best beoordeeld. Met motie 2030 verzoeken Provinciale Staten van Zuid-Holland deze twaalf gebieden (hierna: OER-gebieden) verder te onderzoeken en het onderzoek op bepaalde punten uit te breiden.

De OER-gebieden zijn kansrijke gebieden op regionale schaal, maar er moeten nog vervolgonderzoeken, participatie, afwegingen en besluitvorming plaatsvinden. Dit is nodig om tot een goed voorstel te komen voor het opnemen van een aantal OER-gebieden als concrete locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Welke en hoeveel OER-gebieden dit zijn is afhankelijk van de vervolgonderzoeken, participatie, inspanningen op het terrein duurzame opwek in de RES-regio's en de verwachtingen over het te behalen doelbereik.

[1] Voor meer informatie over de Routekaart RES, zie: Vragen over Routekaart RES - Provincie Zuid-Holland.

De Omgevingsverordening geeft met een aparte kaart aan waar volgens de provincie windturbines groter dan 45 meter as-hoogte mogen staan. Ontwikkelaars kunnen op deze plekken een vergunningsaanvraag doen voor het ontwikkelen van windturbines. Het omzetten van OER-gebieden naar concrete locaties voor windenergie heeft als doel om het doelbereik (RES-doelstellingen) voor duurzame opwek te behalen.

De omzetting van OER-gebieden naar locaties voor windenergie gebeurt met de Herziening Omgevingsbeleid Energietransitie Windenergie (Herziening Energietransitie Windenergie, ook wel de modulaire Herziening Energietransitie). De OER-gebieden zullen in deze herziening verder worden onderzocht op geschiktheid, waaronder een toetsing op basis van een aanvullend kader bepaald door Provinciale Staten[1]. De Herziening Energietransitie Windenergie is daarmee een volgende stap in de Routekaart RES.

De provincie heeft de aanpak voor dit proces in deze startnotitie op hoofdlijnen uitgewerkt. Van belang is de samenwerking met de RES-regio's en inliggende gemeenten. Hiervoor wordt in deze startnotitie een ontwikkelstrategie aangekondigd.

[1] Zoals bepaald in Motie 2030 in de Provinciale Statenvergadering op 3 juni 2026.

2. Herziening Energietransitie Windenergie

2.1 Aanleiding, probleemstelling en provinciaal belang

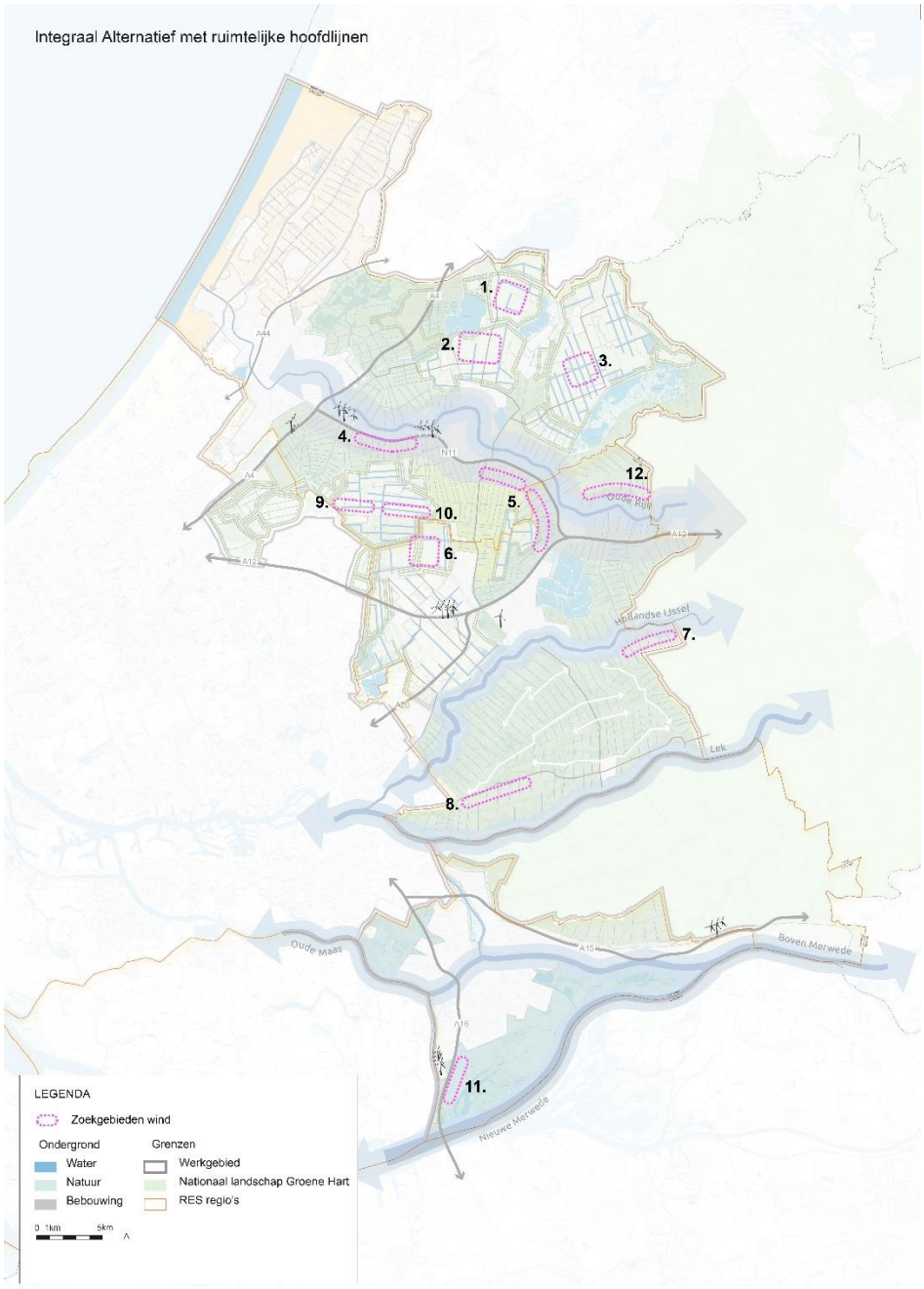
De provincie heeft de verantwoordelijkheid om duurzame energie ruimtelijk mogelijk te maken. Dat doet de provincie samen met de Regionale Energiestrategie-regio's (RES-regio's) in Zuid-Holland. De RES-regio's bestaan uit gemeenten, waterschappen en provincie en hebben in 2021 de RES 1.0 afspraken over de te behalen doelstellingen voor duurzame opwek bestuurlijk vastgesteld. Voor de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden gold begin 2024 dat het doelbereik uit zicht was. Ook bleek dat het provinciale Omgevingsbeleid beperkend werkte voor de realisatie van windturbines. Dit heeft in het voorjaar van 2024 geleid tot nieuwe afspraken tussen de provincie en deze drie RES-regio's en de start van het Routekaart RES traject.

De provincie heeft als onderdeel van de Routekaart RES een OER uitgevoerd. De OER is een technisch onderzoek waarin de provincie voor de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in kaart heeft gebracht. Hiermee is op regionale schaal op hoofdlijnen onderzocht wat de mogelijke effecten van windturbines op onder andere de omliggende natuur en het landschap zijn, en waar er ruimte voor windturbines is op basis van normen voor veiligheid, geluid en slagschaduw. De OER met daarin de beoordeling van de OER-gebieden is via deze link te vinden: PlanMER - Provincie Zuid-Holland.

De Herziening Energietransitie Windenergie heeft als doel om bepaalde OER-gebieden die binnen de nieuwe plaatsingsvisie passen op te nemen als locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Welke OER-gebieden dit zullen zijn is afhankelijk van de resultaten van de vervolgonderzoeken per OER-gebied, participatie en nadere afspraken die de provincie met RES-regio's maakt binnen de nog uit te werken ontwikkelstrategie.

2.2 OER-gebieden

In de OER zijn twaalf gebieden naar voren gekomen als technisch best beoordeeld. Dit zijn de gebieden die in de Herziening Energietransitie Windenergie verder onderzocht worden. Deze gebieden zijn:

OER-gebieden:
1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche Polder
2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht
3. Nieuwkoop – Polder Nieuwkoop
4. Zoeterwoude en Alphen aan den Rijn – N11 / Polder Groenendijk
5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11 / Polder Steekt en Binnenpolder
6. Waddinxveen – Achterofsche Polder
7. Krimpenerwaard – Roozendaalsche Polder
8. Krimpenerwaard – Lekkerkerksche Boezem
9. Zoeterwoude en Alphen aan den Rijn – Benthuizerpolder
10. Alphen aan den Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij
11. Dordrecht – Zuidpunt
12. Bodegraven – Weijland en de Bree

Bij uitwerking van de OER-gebieden geldt een aantal uitgangspunten o.b.v. de plaatsingsvisie:

- Bij de ontwikkeling wordt gezocht naar opstellingen die hinder voor omwonenden en het aantal gehinderde omwonenden tot een minimum beperken;
- De voorkeur wordt gegeven aan eenvoudige lijnopstellingen en heldere clusters, in samenhang met de kenmerken van het landschap;
- Een minimale afstand van vijf kilometer tussen opstellingen om interferentie tussen windparken te voorkomen, tenzij anders aangetoond;
- De opstelling is zorgvuldig en in samenhang ontworpen en streeft een rustig beeld na;
- De richtingsverandering bij een lijnopstelling moet beperkt en bij voorkeur constant blijven;
- Bij de ontwikkeling wordt er gezocht naar landschapsinrichting in de omgeving die leidt tot verminderde dominantie van de turbines, zoals wegbeplanting langs wegen.

Tijdens de Herziening Energietransitie Windenergie wordt afgesproken wanneer er keuzes gemaakt worden over de OER-gebieden (ijkmomenten, zie hoofdstuk 3.2 Ontwikkelstrategie). Het uitgangspunt van de provincie is dat de selectie aan geschikte OER-gebieden die uiteindelijk in de Omgevingsverordening worden opgenomen moeten optellen tot de RES-doelstellingen van de RES-regio's. Dit worden daarmee concrete locaties voor windenergie waar initiatiefnemers in de toekomst windenergie kunnen realiseren. Niet ieder OER-gebied kan of hoeft uitgewerkt te worden als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening.

Ook in een later stadium, bijvoorbeeld op basis van nieuwe energiebehoefte na 2030, kan een OER-gebied worden geactiveerd voor omzetting naar een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. Door de twaalf OER-gebieden in deze Herziening al te onderzoeken, heeft de provincie de (onderzoeks-)informatie voorhanden om een dergelijke omzetting te starten.

Voor de RES Drechtsteden geldt dat de provincie het OER-gebied Zuidpunt alleen opwerkt naar een locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening als de RES Drechtsteden en de gemeente Dordrecht dit zelf willen. De RES-doelstelling is voor deze RES-regio namelijk inmiddels wel in zicht.

2.3 Commissie mer

De OER-gebieden zijn ten behoeve van de besluitvorming over de Herziening 2025 onderzocht met een plan-mer (de Omgevingseffectrapportage, OER). In de OER zijn de best beoordeelde OER-gebieden voor de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden naar voren gekomen. De Commissie mer heeft in het toetsingsadvies van het OER bij de Herziening 2025 het volgende aangegeven:

“De gevolgen voor vier alternatieven voor natuur zijn op basis van de best beschikbare informatie beoordeeld op een hoog abstractieniveau. De Commissie acht de beoordeling van de alternatieven en het voorkeursalternatief plausibel, maar

wijst op de onzekerheden vanwege de grote actieradius van veel voor windturbines gevoelige soorten (vleermuizen en vogels). Die risico's strekken zich niet alleen tot nabij een vogelrichtlijngebied gelegen locatie IA.04.HR14 (ten zuiden van de provinciale weg N11) maar ook tot andere gebieden. De Commissie acht een expertoordeel in deze vorm acceptabel omdat nu alleen zoekgebieden worden opgenomen in de omgevingsvisie. Op grond van de informatie in het OER kunnen geen windparken gerealiseerd worden."

De provincie erkent dat en neemt het advies van de Commissie mer over. In de Nota van Beantwoording bij het definitieve voorstel voor de Herziening 2025 heeft de provincie aangegeven welke onderzoeken per zoekgebied nog nodig zijn voordat deze als concrete locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening opgenomen kunnen worden, en welke procedure de provincie daarvoor wil doorlopen. Dit staat in deze startnotitie ook in 2.5 Onderzoeken en aandachtspunten per zoekgebied.

2.4 Plan-mer-plichtig besluit

Voor deze Herziening (Herziening Energietransitie Windenergie) van de provinciale Omgevingsverordening is er sprake van een plan-mer-plicht vanwege kaderstellende uitspraken over toekomstige projecten met mogelijk aanzienlijke milieugevolgen. De reeds uitgevoerde OER bevat informatie over de milieugevolgen van het realiseren van windturbines in de OER-gebieden. Om een goed onderbouwd besluit over de opname van locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening te kunnen nemen, dient deze informatie op een aantal onderdelen aangevuld en verdiept te worden. Dat doet de provincie met een aanvullende plan-mer-procedure. De resultaten van deze onderzoeken en analyses worden gevoegd bij het ontwerpbesluit van GS voor de Herziening Energietransitie Windenergie.

Het ontwerpbesluit tot wijziging van het Omgevingsbeleid en het gebundelde vervolgonderzoek legt de provincie opnieuw voor aan de Commissie mer ter toetsing. Op basis van het advies en de verwerking van zienswijzen op het ontwerp-besluit maken GS een definitief voorstel voor de Herziening Energietransitie Windenergie.

Alle twaalf best beoordeelde OER-gebieden worden met de Herziening Energietransitie Windenergie nader onderzocht. Uiteindelijk wordt een deel hiervan voorgedragen om op te nemen als locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. De Omgevingsverordening geeft aan op welke plekken in Zuid-Holland windturbines geplaats kunnen worden. Afhankelijk van het bevoegd gezag kan een vergunningprocedure vervolgens met een Omgevingsplan/BOPA (gemeente) of projectbesluit [1] (provincie) worden doorlopen.

[1] Op basis van de Omgevingswet en Energiewet (sinds 1 januari 2026 van kracht) kan de provincie ook *zonder* opname van locaties in de Omgevingsverordening met een projectbesluit een windpark mogelijk maken. De Omgevingsverordening geeft instructieregels aan derden, maar die regels zijn niet zelf-bindend. Omdat GS bevoegdheid voor windenergie zoveel mogelijk bij gemeenten wil laten, kiezen GS ervoor om de

2.5 Nationale-, provinciale- en lokale normen.

In 2021 heeft de Raad van State de landelijke normen voor windturbines buiten werking gesteld. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) werkt sindsdien aan nieuwe landelijke normen, maar het is nog niet duidelijk wanneer deze in werking treden. De provincie dringt samen met andere provincies bij het Rijk aan op snelle vaststelling van nieuwe landelijke normen.

Omdat windturbineprojecten lange doorlooptijden kennen, verwacht de provincie dat het Rijk landelijke normen vaststelt voordat er over opstellingen van windturbines op coördinaat-niveau besloten hoeft te worden. Pas op het moment dat besluiten op dat detailniveau genomen worden, is het essentieel dat bekend is aan welke normen deze moeten voldoen. De provincie verwacht daarmee dat de landelijke normen op tijd vastgesteld worden, voorafgaand aan het proces van vergunningverlening voor een specifiek windproject.

Als landelijke normen te laat vastgesteld worden of uitblijven, dan kunnen tegen die tijd lokale normen opgesteld worden. Gedurende de modulaire herziening zal de provincie onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om zelf normen op te stellen.

Wendbaar normeren

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzocht hoe de provincie Zuid-Holland haar rol heeft ingevuld in het participatieproces bij Windpark Spui.

Met advies zeven adviseert de Randstedelijke Rekenkamer om een verkenning te starten naar ‘wendbaar normeren’. Dit zou kunnen inhouden dat in de vergunning voorwaarden worden opgenomen om bij te sturen bij onvoorziene omstandigheden na inwerkingtreding van windturbines.

In haar brief van 3 oktober 2025 *Versterking participatie bij de energietransitie* geven Gedeputeerde Staten aan dat vergunninghouders erop moeten kunnen vertrouwen dat zij binnen de eisen van de vergunning mogen handelen.

Middels motie 2030 hebben PS echter verzocht om de mogelijkheden voor wendbaar normeren te verkennen. De provincie zal daarom gedurende de modulaire herziening in beeld brengen welke voor- en nadelen dit voor de verschillende belanghebbenden biedt en wat de (juridische) mogelijkheden hiervoor zijn.

2.6 Onderzoeken en aandachtspunten per OER-gebied

Voor de Herziening 2025 is een Omgevingseffectrapportage (OER) uitgevoerd. Deze modulaire Herziening zal op het OER voortbouwen met onderzoeken ter verdieping van locatie-specifieke situaties. Per OER-gebied voor windenergie volgt hieronder een toelichting op de onderzoeken die de provincie de komende periode zelf gaat uitvoeren. Speciale aandacht wil de provincie in de Herziening Energietransitie Windenergie schenken aan de effecten op natuur. Hier zal de provincie in eerste

concrete locaties voor windenergie eerst in de Omgevingsverordening te laten landen. Daarna kan worden bezien in hoeverre een projectbesluit nodig is om tot projectrealisatie te komen.

instantie met de Omgevingsdienst verkennend onderzoek naar doen. Bij de omzetting naar locaties wordt onderzoek gedaan naar een goede ecologische inpassing, rekening houdend met de actieradius van risicosoorten.

Verder is door Provinciale Staten voor de herziening Energietransitie Windenergie het volgende kader meegegeven[1]:

- *"De potentie voor lokaal draagvlak bij zowel bewoners als ondernemers, waarbij de Provincie nauw samenwerkt met de gemeenten om die te creëren;*
- *De kansen voor het creëren en/of versterken van de natuur rondom de locaties;*
- *Het bijzondere karakter van het Groene Hart;*
- *Vijftig procent lokaal eigendom als voorwaarde voor de hele omgeving, niet enkel voor grondeigenaren;*
- *Windturbines zoveel mogelijk laten aansluiten bij bestaande opstellingen en zo dicht mogelijk langs infrastructuur en grote gebruikers."*

Op basis van een toezegging gedaan op 13-05-2026 zal de provincie gedurende de modulaire herziening ook gezondheidsaspecten meenemen in de modulaire herziening. Er wordt bij de uitwerking van de zoekgebieden verdiepend onderzoek gedaan naar onder andere de impact van geluid- en slagschaduw op de leefomgeving. Daarbij hanteert de provincie de landelijke normen voor windenergie die in concept zijn gepubliceerd totdat de definitieve van kracht zijn. Daarnaast worden gezondheidseffecten in het vervolgonderzoek beschouwd door een analyse van actuele, relevante literatuur.

Ten slotte geldt ook dat er samen met de netbeheerders per zoekgebied wordt gekeken wat de kansen en aandachtspunten zijn wat betreft de aansluiting op het net.

OER-gebied 1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche polder / IA.01.HR

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor een concentratie van 9 windturbines in de vorm van een cluster op deze locatie. Er moet rekening gehouden worden met hoogtebeperkingen voor het vliegverkeer vanuit Schiphol. De OER bracht dit al naar voren, en dit kwam ook terug in een aantal zienswijzen op de

[1] Zoals bepaald in Motie 2030 in de Provinciale Statenvergadering op 3 juni 2026.

ontwerp-Herziening 2025. Verder onderzoek naar de hoogtebeperkingen is nodig en kan het plaatsingspotentieel beïnvloeden. Het OER-gebied valt voor een groot deel samen met het zoekgebied dat de regio Holland-Rijnland zelf als te onderzoeken alternatief heeft aangedragen bij aanvang van de OER (zoekgebied AL.03.HR in de OER).

Dit OER-gebied heeft kans op interferentie met OER-gebied *2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht*. Een afweging tussen deze OER-gebieden is onderdeel van verdere besluitvorming.

OER-gebied 2. Kaag en Braassem – Polder Vierambacht / IA.02.HR

De provincie ziet op basis van de OER in dit gebied mogelijkheden voor een concentratie van 12 windturbines in de vorm van een cluster. Dit OER-gebied scoort op basis van de OER op alle criteria goed. Er zijn veel zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 ingediend die gaan over de landschappelijke waarden en open ruimte van deze polder. De provincie erkent dat de landschappelijke impact fors zal zijn. Vergeleken met vrijwel alle andere gebieden binnen het onderzoek, scoort de polder Vierambacht echter het beste. Dit geldt ook voor de verenigbaarheid met landschappelijke waarden. Binnen dit OER-gebied is er ruimte om de meest passende en bij voorkeur compacte opstelling te ontwikkelen. De omgang met beplanting, randen, wegen en bebouwingslinten zijn onderdelen voor ontwerpend onderzoek en een verdere uitwerking. Het OER-gebied valt voor een groot deel samen met het zoekgebied dat de regio Holland Rijnland zelf heeft aangedragen bij aanvang van de OER (zoekgebied AL.04.HR in de OER). Er is in de zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 gewezen op effecten op de natuurgebieden bij de Hemmen aan de zuidrand van het Braassemermeer. Dit is een aandachtspunt voor het ontwerpend vervolgonderzoek. De provincie verwacht dat dit een goede inpassing niet in de weg hoeft te staan.

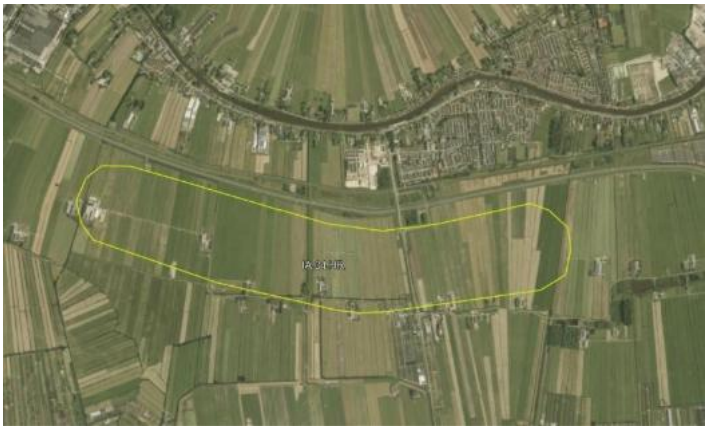
Dit OER-gebied heeft kans op interferentie met OER-gebied *1. Kaag en Braassem – Wassenaarsche polder*. Een afweging tussen deze OER-gebieden is onderdeel van verdere besluitvorming.

OER-gebied 3. Nieuwkoop – Polder Nieuwkoop / IA.03.HR

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor een concentratie van 9 windturbines in de vorm van een cluster op deze locatie, maar er moet verder onderzoek gedaan worden naar de effecten op weidevogels (kansrijk weidevogelgebied) en de hoogtebeperkingen vanwege het vliegverkeer van Schiphol. Dit kan gevolgen hebben voor de mogelijkheden voor windturbines. Verder moet er in dit OER-gebied rekening gehouden worden met de ontwikkeling van nieuwbouwwijk Buytenwech-Noord (240 woningen) waarvan de bouw op dit moment gaande is.

OER-gebied 4. Zoeterwoude en Alphen aan den Rijn – N11 / Polder Groenendijk / IA.04.HR

Op basis van de OER ziet de provincie kansen voor een lijnopstelling van 6 windturbines parallel aan de infrastructurele bundel van de N11, het spoor en de Oude Rijn. Dit gebied grenst aan het gebied dat de RES-regio en NOVEX Groene Hart als Energy Lane heeft betiteld. Dit OER-gebied ligt ten opzichte van andere OER-gebieden relatief dicht bij een bebouwingslint. Hier moet rekening mee gehouden worden bij de verdere uitwerking van het OER-gebied.

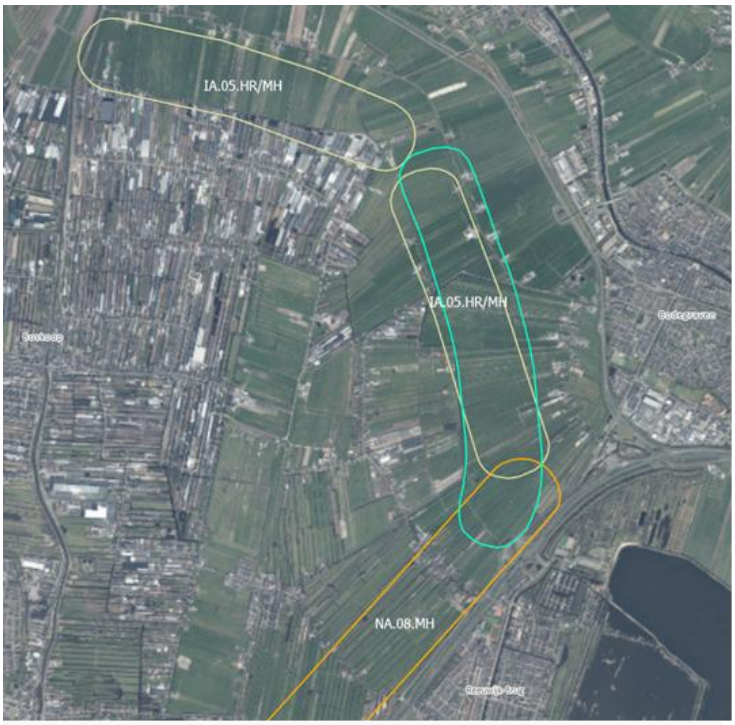
Met name in het westelijk deel van het OER-gebied is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van beschermde weidevogels. Ook bekijkt de provincie welke implicaties de recente aanwijzing van het Rijk van het nabijgelegen Vogelrichtlijn- en N2000-gebied de Wilck als beschermingsgebied voor de grutto. Vanwege de externe werking van Natura 2000 zal in ieder geval rekening moeten worden gehouden met verstoringsafstanden voor de grutto en andere aangewezen soorten. De provincie zal onderzoeken of windturbines in dit OER-gebied zo in te passen zijn dat significante invloed op de grutto en andere door het Rijk aangewezen Natura 2000-soorten uit te sluiten is. Daarnaast is een deel van dit OER-gebied door de provincie ook aangewezen als kansrijk en/of belangrijk weidevogelgebied. Realisatie van windturbines zal de functionaliteit van het gebied voor weidevogels aantasten en deze aantasting moet worden gecompenseerd. De provincie brengt in kaart hoe

groot de compensatie-opgave is. Verder is er onderzoek nodig of een kabeltracé van het nieuw te bouwen elektriciteitsstation Barrepolder de plaatsingsmogelijkheden beïnvloedt.

De provincie onderzoekt ook in hoeverre windturbines in dit OER-gebied invloed hebben op de molenbiotopen bij Hazerswoude, en of windturbines zo in te passen zijn dat de mogelijke invloed beperkt blijft.

Op basis van de zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 en gesprekken met de regio ziet de provincie met name ruimte in het oostelijk deel van het OER-gebied, in samenhang met repowering van de bestaande turbines ten oosten van het OER-gebied. In het vervolgonderzoek wil de provincie dan ook de landschappelijke en technische aansluiting betrekken van de al bestaande windturbines langs de N11 ten oosten van het OER-gebied. De uitwerking van dit OER-gebied moet ook in samenhang worden bezien met OER-gebied *5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11 / Polder Steekt en Binnenpolder*.

OER-gebied 5. Alphen aan den Rijn en Bodegraven – N11 / Polder Steekt en Binnenpolder / IA.05.HR/MH

Aangepast zoekgebied IA.05HR/MH. Een deel van zoekgebied NA.08.MH is toegevoegd

Het gebied, dat deel uitmaakt van de Energy Lane van de RES-regio, biedt potentie voor een lijnopstelling van negen windturbines, verdeeld over de gemeenten Alphen aan den Rijn en Bodegraven. Aan de zuidkant vergroot de provincie het OER-gebied op verzoek van de regio. In een vervolgonderzoek kijkt de provincie naar aanleiding van de zienswijzen in een breder plangebied richting N11 naar verschillende mogelijkheden voor opstellingen.

Veel zienswijzen stelden voor het OER-gebied op te schuiven richting de N11 vanuit verschillende overwegingen waaronder behoud van landschap, weidevogels en leefkwaliteit. Ook de RES Midden-Holland stelt voor om het OER-gebied op grondgebied van Bodegraven dichter naar de N11 te plaatsen. Daarnaast stelt zij voor om het zoekgebied NA.08.MH uit de OER langs de A12 toe te voegen, zodat de voorgestelde OER-gebieden meer aansluiten bij de reserve zoekgebieden voor windenergie uit de RES 1.0 van Midden-Holland.

Vanwege de vele verzoeken om het OER-gebied meer richting N11 te verplaatsen, gaat de provincie in een vervolgonderzoek bekijken wat de mogelijkheden voor windenergie zijn in relatie tot andere belangen zoals weidevogels en leefkwaliteit. Verschillende opstellingsvarianten ten zuiden van de N11 worden in samenhang onderzocht. De provincie heeft daarbij de voorkeur voor een doorgaande en herkenbare lijn zonder scherpe knikken. Uit ontwerpend onderzoek moet blijken of een dergelijke lijn mogelijk is, of dat één of meerdere clusters in dit OER-gebied meer passend zijn. Hierbij is het belangrijk om te onderzoeken of dit kan op een manier waarin er géén overlap is met belangrijk weidevogelgebied en/of NNN-gebied.

Het is voor dit OER-gebied onmogelijk om overlap met kansrijk weidevogelgebied te voorkomen. Realisatie van windturbines zal de functionaliteit van dit gebied voor weidevogels aantasten en deze aantasting moet worden gecompenseerd. Daarom is het belangrijk om in kaart te brengen hoe groot de compensatieopgave zou zijn. Mocht hieruit blijken dat er mogelijkheden voor passende opstellingen dichter langs de N11 zijn, dan neemt de provincie dit mee in de verdere besluitvorming.

Dit betekent ook dat de provincie op dit moment het verzoek om het OER-gebied te verschuiven naar de N11 niet overneemt. In het gebied nabij Bodegraven voorziet de provincie beperkingen c.q. extra hinder voor de westelijke woonkern van Bodegraven. In het gebied nabij Alphen aan den Rijn gaat het om belangrijk weidevogelgebied.

Nader onderzoek moet verder uitsluitsel geven welke specifieke plaatsingsmogelijkheden er zijn.

Zoekgebied NA.08.MH

De RES Midden-Holland stelt voor om het zoekgebied NA.08.MH uit de OER toe te voegen aan de provinciale omgevingsvisie. Dit zoekgebied langs de A12 is benoemd in de (RES 1.0van Midden-Holland).

De toevoeging van het zoekgebied langs de A12 kan de provincie voor een deel honoreren. Dit gebied overlapt namelijk voor een groot deel met belangrijk weidevogelgebied en een aantal bebouwingslinten. Daarom neemt de provincie een deel van dit voorstel (circa een derde) over en voegt dit toe aan het oorspronkelijke OER-gebied *5.* uit het ontwerp-Omgevingsbeleid.

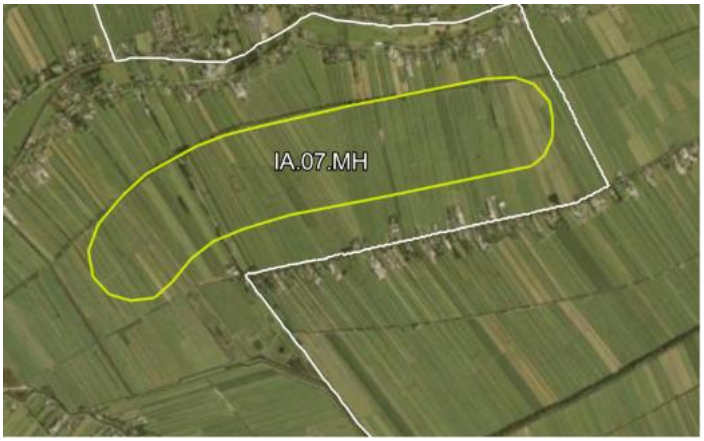
OER-gebied 6. Waddinxveen – Achterofsche Polder / IA.06.MH

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor een clusteropstelling van negen windturbines ten zuiden van het Bentwoud.

Verdere uitwerking en onderzoek van dit OER-gebied gebeurt in samenhang met de nabijgelegen OER-gebieden *9. Alphen aan de Rijn – Zoeterwoude, Benthuizerpolder* en *10. Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij.* Opstellingen van windturbines binnen deze OER-gebieden hebben visuele en landschappelijke invloed op elkaar. Onderzoek moet uitwijzen wat aanvaardbare opstellingsmogelijkheden zijn. Hierbij kan ook gekeken worden naar de mogelijkheden voor windturbines in combinatie met (uitbreiding van) het recreatiegebied.

OER-gebied 7. Krimpenerwaard – Roozendaalsche polder / IA.07.MH

De provincie ziet op basis van de OER mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van zes windturbines.

Er dient vervolgonderzoek gedaan te worden naar de aanwezigheid van weidevogels en het nabijgelegen N2000-gebied. Een andere onderzoeksvraag is hoe mogelijke plaatsing zich verhoudt met de aangrenzende ontwikkelingen voor een windpark in de provincie Utrecht, zodat grensoverschrijdende landschappelijke en ecologische effecten in samenhang kunnen worden beoordeeld.

OER-gebied 8. Krimpenerwaard – Lekkerkerksche Boezem / IA.08.MH

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor de opstelling van een lange lijn van zeven windturbines.

Voor dit OER-gebied gelden mogelijk beperkingen vanuit Werelderfgoed Kinderdijk. Er is een quick scan dan wel zogeheten Heritage Impact Assessment (HIA) nodig om de effecten goed in kaart te brengen. De resultaten daarvan kunnen leiden tot bijvoorbeeld hoogtebeperkingen, wat effect heeft op het potentieel opgesteld vermogen. Ook dient onderzocht te worden wat de effecten zijn van een hoogspanningstracé van TenneT en de plannen van de Gasunie (in opdracht van het ministerie van Klimaat en Groene Groei) voor een zogeheten waterstofbackbone die loopt door het zoekgebied.

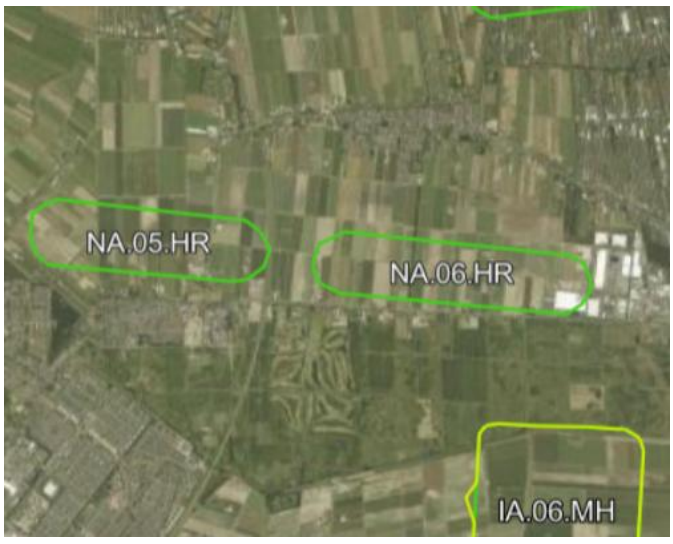
OER-gebied 9. Zoeterwoude en Alphen aan de Rijn – Benthuizerpolder / NA.05.HR

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor de opstelling van een lijn van 4 windturbines in samenhang met 4 turbines in OER-gebied 10 (*Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij*). Landschappelijk gezien is dit een nieuwe structuur dwars door een aantal droogmakerijen met verschillende randen, kruisende structuren en in de nabijheid van bebouwingslinten. Bij de nadere uitwerking vraagt dit aandacht. Vanuit landschappelijke kwaliteit en leefomgevingskwaliteit is het ongewenst windturbines in dit OER-gebied mogelijk te maken samen met windturbines in OER-gebied *4. Alphen aan den Rijn – Polder Groenendijk*.

In het vervolgonderzoek naar opstellingsvarianten en landschappelijke inpassing is aandacht nodig voor de nabijgelegen OER-gebieden *6.Waddinxveen – Achterofsche Polder* en *10. Alphen aan de Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij* en de bestaande turbines langs de N11. Nader onderzoek moet ook ingaan op de invloed op de recreatieve en ecologische functies van het Bentwoud waarop sommige indieners van zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 hebben gewezen.

OER-gebied 10. Alphen aan den Rijn – Hazerswoudse Droogmakerij / NA.06.HR

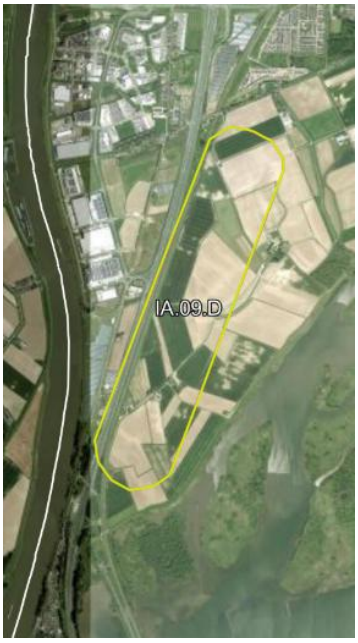

Op basis van de OER ziet de provincie mogelijkheden voor de opstelling van een lijn van 4 windturbines in samenhang met 4 windturbines in OER-gebied 9 (*Zoeterwoude en Alphen aan de Rijn – Benthuizerpolder*). Landschappelijk gezien is dit een nieuwe structuur dwars door een aantal droogmakerijen met verschillende randen en kruisende structuren. Bij de nadere uitwerking vraagt dit aandacht.

De provincie onderzoekt ook in hoeverre windturbines in dit OER-gebied invloed hebben op de molenbiotoop Benthuizen, en of windturbines zo in te passen zijn dat de mogelijke negatieve invloed beperkt blijft.

Vanuit landschappelijke kwaliteit en leefomgevingskwaliteit is het ongewenst windturbines in dit OER-gebied mogelijk te maken samen met het OER-gebied *6. Waddinxveen – Achterofsche Polder*. In het vervolgonderzoek naar opstellingsvarianten en landschappelijke inpassing is aandacht nodig voor de bestaande turbines langs de N11 en OER-gebied *5. Alphen aan de Rijn en Bodegraven – Polder Steekt en binnenpolder, N11*. Nader onderzoek moet ook ingaan op de invloed op de recreatieve en ecologische functies van het Bentwoud waarop sommige indieners van zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 hebben gewezen.

OER-gebied 11. Dordrecht – Zuidpunt - IA.11.DR

Op basis van de OER ziet de provincie hier mogelijkheden voor de opstelling van een lijn van vijf windturbines. Langs de infrabundel A16, afrit 19 en de Wieldrechtse Zeedijk.

Omdat de RES Drechtsteden volgens de RES Voortgangsrapportage 2025 inmiddels op koers ligt om de RES-doelstelling van 2030 te halen, ziet de provincie op dit moment geen aanleiding om een locatie voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening. De RES-partners c.q. gemeente Dordrecht kan wel, mocht daar behoefte aan zijn, verzoeken dat het OER-gebied wordt omgezet naar een locatie voor windenergie in Omgevingsverordening. De zienswijzen op de ontwerp-Herziening 2025 voor dit OER-gebied waren overwegend positief, en diverse indieners wezen erop dat Dordtse ondernemers al jaren kampen met structurele netcongestie en dat een windpark hun economische concurrentiepositie zal versterken en hen de kans biedt om hun bedrijfsvoering te verduurzamen.

OER-gebied 12. Bodegraven – Weijland en de Bree / LA.07.MH

De provincie ziet op basis van de OER mogelijkheden voor een opstelling van een lijn van zeven windturbines in een open ruimte met relatief weinig bebouwing. Dit OER-gebied scoort op basis van de OER erg goed op het criterium leefomgeving, omdat er vrijwel geen bebouwing in de omgeving ligt. Knelpunten zijn hier natuur en cultuurhistorie, waaronder de nabijheid van het kroonjuweel Wierickerschans. Verder onderzoek zal in beeld moeten brengen of de effecten van een eventuele opstelling acceptabel zijn.

3. Participatie en ontwikkelstrategie

3.1 Participatie

Voordat in Zuid-Holland een windpark kan worden gerealiseerd, moet de provincie dit eerst ruimtelijk mogelijk maken. Dit gebeurt door locaties voor windenergie op te nemen in de Omgevingsverordening. Om windenergie ruimtelijk mogelijk te maken in de RES-regio's Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden heeft de provincie gekozen voor een trapsgewijze onderzoeksaanpak. Deze twee onderzoeksfases moeten leiden tot de afweging of en hoe windenergie mogelijk gemaakt kan worden en vormt zodoende de beleidsfase. De twee verschillende fases zijn:

1. De Omgevingseffectrapportage voor de Herziening 2025, waarin de twaalf best beoordeelde OER-gebieden geïdentificeerd zijn;
2. Het omzetten van OER-gebieden naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening via de Herziening Energietransitie Windenergie.

Eerste onderzoeksfase

Het eerste onderzoek heeft de provincie afgerond met de Omgevingseffectrapportage voor de Herziening 2025. Hierin zijn de mogelijkheden voor windenergie op hoofdlijnen onderzocht en zijn de twaalf best beoordeelde OER-gebieden geïdentificeerd.

Tweede onderzoeksfase

Met de Herziening Energietransitie Windenergie gaat de provincie de tweede fase in en wordt per OER-gebied gekeken welke mogelijkheden er zijn voor de omzetting naar concrete locaties voor windenergie en onder welke condities dit kan. Hierbij wordt de omgeving nadrukkelijker betrokken dan in de eerste onderzoeksfase.

Het onderzoeken van de mogelijkheden om OER-gebieden om te zetten naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening gebeurt in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES) waar doelen zijn geformuleerd voor het duurzaam opwekken van elektriciteit. De doelen en verdere bestuurlijke afspraken die de provincie en RES-regio’s hierover hebben gemaakt, vormen hierbij het uitgangspunt.

Bij het bepalen van de locaties voor windenergie betrekt de provincie de omgeving met een participatietraject wat zich richt op informeren en raadplegen/peilen.

Het doel van raadplegen en peilen is om de omgeving mee te nemen in het proces door zorgvuldig en transparant te zijn over de onderzoeken die worden uitgevoerd. Daarnaast haalt de provincie zorgen, wensen en opvattingen op die worden verwerkt in een voorstel voor besluitvorming door PS.

Projectfase

Zodra OER-gebieden zijn omgezet naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening volgt de projectfase. Dit geldt dus niet voor alle twaalf OER-gebieden, maar alleen de OER-gebieden die omgezet worden naar een locatie voor

windenergie in de Omgevingsverordening. In de projectfase volgt een intensiever locatie-specifiek participatietraject, waarin de omgeving meer directe invloed heeft op de uitwerking en uitvoering van een windproject. Dit gaat dan over het ontwerp, de precieze plaatsing, aantallen en hoogte van de windturbines. Ook worden er afspraken gemaakt met de omgeving over de voorwaarden tijdens de bouw en exploitatie. De provincie verwacht van initiatiefnemers, conform de Omgevingswet, dat zij in hun participatieplan laten zien op welke manier zij de omgeving betrekken – vóór vergunningverlening én na ingebruikname van de turbines.

Bovendien bevordert de provincie lokaal eigendom en andere vormen van financiële participatie, zoals een omgevingsfonds. Door de omgeving te informeren over de mogelijkheden, door ondersteuning van lokale energiegemeenschappen met middelen en kennis en door duidelijke verwachtingen over lokaal eigendom en financiële participatie kenbaar te maken aan een beoogd initiatiefnemer.

Participatie tot nu toe

Om te komen tot de OER-gebieden in de Omgevingsvisie zijn in dit traject een aantal momenten geweest waarop inwoners, medeoverheden en organisaties hebben kunnen reageren:

- Open Huis: Voorafgaand aan de internetconsultatie, is op 6 maart 2025 een Open Huis georganiseerd voor medeoverheden en organisaties in het Provinciehuis. De provincie gaf die dag uitleg en vroegen hen om mee te denken over de wijziging van het Omgevingsbeleid.
- Internetconsultatie: De internetconsultatie heeft plaatsgevonden van 6 t/m 24 maart 2025. Iedereen die dit wilde, kon via een online formulier op onze website of via de mail op de voorstellen van de provincie reageren. In de Nota van Motivering die met de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025 is gepubliceerd is uitgelegd hoe we met de reacties uit de internetconsultatie zijn omgegaan.
- Webinar: Op 30 oktober 2025 is er een online webinar geweest voor medeoverheden. In deze webinar hebben ambtenaren uitleg gegeven over de Herziening 2025. De webinar is bedoeld om een technische toelichting te geven, niet om voorstellen voor veranderingen te bespreken.
- Terinzagelegging: Iedereen die dit wilde, heeft van 4 november t/m 15 december 2025 door middel van een zienswijze kunnen reageren op de ontwerp-Herziening Omgevingsbeleid 2025. In de Nota van Beantwoording en de Themabeantwoording van de Herziening 2025 is weergegeven op welke manier de zienswijzen hebben geleid tot aanpassing van de Herziening 2025.

Naast deze momenten heeft de provincie in de aanloop naar de vaststelling van de Herziening 2025 als RES-partner veelvuldig afgestemd met de andere RES-partners uit de RES-regio's.

Participatie vervolg

Participatie betekent dat de provincie inwoners, bedrijven, overheden of organisaties betrekken bij het maken van beleid. Een onderdeel van de participatie is de internetconsultatie. Dat wil zeggen dat we via de provinciale website een oproep doen om mee te denken over nieuw beleid waar we mee bezig zijn. Ook voor deze startnotitie wil de provincie de omgeving en betrokkenen oproepen hun inbreng kenbaar te maken, zodat de provincie dit kan meenemen in de verdere uitwerking. Daarbij hanteert de provincie opnieuw de internetconsultatie en een dialoog met organisaties en medeoverheden via het Open Huis. Hoe de provincie de inbreng heeft verwerkt, is later terug te zien in de Nota van Beantwoording bij het ontwerp van de Herziening Energietransitie Windenergie.

Met motie 2030 hebben PS aanvullende kaders vastgesteld voor het onderzoek naar de twaalf zoekgebieden. Een aantal van deze kaders is bijzonder relevant voor het participatietraject dat de provincie uitvoert voor de Herziening Energietransitie Windenergie. Deze kaders worden verder uitgewerkt in het participatieplan.

De provincie werkt aan een uitvoeringskader lokaal eigendom, wat vooruitlopend op de vaststelling al in dit participatietraject toegepast zal worden om als provincie een proactieve rol te spelen in het bewerkstelligen van lokaal eigendom.

Daarnaast is de provincie al bezig met een verkenning naar de mogelijkheden en voorwaarden voor provinciale deelneming in grootschalige energieprojecten. Waar mogelijk zullen de onderzoeksresultaten worden betrokken bij het proces van de modulaire herziening. De provincie wil rondom het participatietraject zoveel mogelijk samenwerken en optrekken met de RES-regio's, en hierover nadere afspraken maken in de zogeheten ontwikkelstrategie (zie hieronder) om een gezamenlijk beeld te verkrijgen van hoe het proces moet worden vormgegeven en uitgevoerd. Het gaat de inwoners, bedrijven, organisaties en andere belanghebbenden van de betrokken RES-regio's immers aan.

3.2 Ontwikkelstrategie

De twaalf best beoordeelde gebieden zijn voortgekomen uit de OER. Dit is een technisch onderzoek waarin de provincie voor de RES Holland Rijnland, Midden-Holland en Drechtsteden de ruimtelijke mogelijkheden voor windenergie in beeld heeft gebracht. De provincie onderzocht wat onder andere de effecten van windturbines zijn op de omliggende natuur en waar ze geplaatst kunnen worden op basis van normen voor geluid en slagschaduw.

In de aanloop naar de besluitvorming over de Herziening 2025 heeft de provincie veelvuldig overleg gevoerd met de RES-regio’s. Voor de RES-regio Drechtsteden is duidelijk geworden dat deze regio inmiddels op koers ligt en aanvullende windenergie voorlopig niet nodig is. Wel wil de provincie eventuele verzoeken vanuit de regio om windenergie mogelijk te maken honoreren. Dit moet na de vorming van colleges van burgemeester en wethouders duidelijk worden.

Voor de regio’s Holland Rijnland en Midden-Holland ligt dit anders. Zij liggen niet op koers. De provincie heeft in de aanloop naar besluitvorming over de Herziening 2025

veelvuldig overleg gevoerd met beide regio's. Op basis van de toegezegde, aanvullende inspanningen vanuit de regio (bijvoorbeeld op het terrein van zonne-energie), denkt de provincie dat het doelbereik voor duurzame opwek voor een belangrijk deel kan worden gedekt.

Het is ook hierom dat niet ieder OER-gebied hoeft te worden uitgewerkt als locatie voor windenergie in de Omgevingsverordening. Alle OER-gebieden worden in de modulaire Herziening Energietransitie Windenergie onderzocht, zodat van alle OER-gebieden de mogelijkheden en potentie goed in beeld zijn.

Tijdens de modulaire Herziening Energietransitie maakt de provincie met de RES Holland Rijnland en Midden-Holland afspraken wanneer en hoe keuzes worden gemaakt om OER-gebieden al dan niet om te zetten naar locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. Een ontwikkelstrategie is een procesaanpak tussen provincie en regio waarin afspraken over ijkmomenten voor besluitvorming worden vastgelegd. De belangrijkste ingrediënten voor een ontwikkelstrategie zijn hieronder uiteengezet:

1. Doelbereik

Allesbepalend bij deze keuzes is de mate van inspanningen vanuit de regio om de doelstellingen voor duurzame opwek te halen en in hoeverre beloftes kunnen worden waargemaakt. Indien een RES-regio aangeeft vrijwel alles met opwek van zonne-energie te kunnen oplossen c.q. minder of geen windenergie wenst mogelijk te maken, dan dient een sluitende onderbouwing te volgen. Op die manier kan ook de eventuele restopgave voor windenergie worden bepaald.

2. Bevoegd gezag

Provincie en gemeenten maken gedurende het proces afspraken over wie bevoegd gezag wenst te zijn bij een eventueel later te ontwikkelen windpark, en wie daarmee de vergunningverlening op zich wil nemen. Onder de nieuwe Energiewet is in eerste instantie alles onder de 15 megawatt opgesteld vermogen aan gemeenten, daarboven aan de provincie.

3. IJkmomenten

Provincie en regio leggen in de tijd een aantal besluitvormingsmomenten vast voor de onderbouwing voor doelbereik en welke OER-gebieden daadwerkelijk worden opgenomen in de Omgevingsverordening als locaties voor windenergie. Een beslissende stap waarop de provincie met de RES-regio de balans opmaakt, is de aanloop naar de vaststelling van de ontwerp modulaire Herziening. Dan moet ook duidelijk zijn in hoeverre OER-gebieden al dan niet haalbaar zijn en welke OER-gebieden geactiveerd moeten worden.

4. Samenwerken op participatie

Een ander belangrijk ingrediënt van de ontwikkelstrategie is de manier waarop de provincie en RES-regio/gemeenten de omgeving willen betrekken bij de omzetting

van OER-gebieden tot locaties voor windenergie in de Omgevingsverordening. De provincie heeft in deze startnotitie al eerste uitgangspunten geformuleerd en nodigt de RES-gemeenten uit om actief mee te denken over het opzetten en uitvoeren van het participatieplan.

3.3 Planning

De startnotitie van de Herziening Energietransitie Windenergie wordt na het zomerreces van 2026 aangeboden aan de Statencommissie Economie en Energie. De verwachting is daarmee dat PS deze startnotitie in oktober 2026 ter besluitvorming zullen behandelen.

Vaststelling door Gedeputeerde Staten van het ontwerp van de Herziening Energietransitie Windenergie is momenteel voorzien in het tweede kwartaal van 2027. Het ontwerp wordt vervolgens vrijgegeven voor de terinzagelegging. De planning is gericht op aanbieding van het definitieve ontwerp aan Provinciale Staten in het vierde kwartaal van 2027.

De globale planning van de modulaire Herziening Energietransitie is hieronder schematisch weergegeven:

Beoogde planning modulaire Herziening Energietransitie

Q3 2026	Ontwikkelstrategie	GS: vaststelling en publicatie
Mei/juni 2027	Ontwerp	GS: vaststelling en terinzagelegging ontwerp modulaire Herziening Energietransitie
Oktober 2027	Definitief voorstel	GS: vaststelling definitief voorstel modulaire Herziening Energietransitie. GS delen vervolgens het definitieve voorstel met PS

3.4 Publicatie startnotitie

Het vaststellen van de startnotitie Herziening Energietransitie Windenergie van het Omgevingsbeleid is een bevoegdheid van PS. De startnotie wordt na bespreking in de Statencommissie Economie en Energie na het zomerreces aan PS aangeboden. De verwachting is daarmee dat PS deze startnotitie in oktober 2026 ter besluitvorming zullen behandelen. Na vaststelling door Provinciale Staten wordt de startnotitie officieel gepubliceerd en zullen Gedeputeerde Staten uitvoering gaan geven aan de startnotitie.

4. Omgevingsbeleid Zuid-Holland

4.1 Opzet Omgevingsbeleid

Het Omgevingsbeleid in Zuid-Holland bestaat uit:

- Omgevingsvisie Zuid-Holland;
- Omgevingsprogramma Zuid-Holland;
- Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV).

De Omgevingsvisie bevat de hoofdlijnen van al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie is een set met zogenoemde 'beleidskeuzes', waarin per onderwerp is aangegeven wat de provincie wil bereiken. Voor wat betreft de opgave windenergie en de betrokkenheid van de energie-regio's in Zuid-Holland geldt dat in de RES-regio's afspraken zijn gemaakt over het opwekken van duurzame energie op land. Deze afspraken dragen bij aan het provinciale belang zoals verwoord onder beleidsambitie 3. Schone energie voor iedereen. De provinciale doelstelling daarbij is vastgesteld in beleidsdoel 3.1 Energietransitie.

Het Omgevingsprogramma bevat maatregelen voor de uitvoering en uitwerking van het beleid. De uitwerking van windenergie is beschreven onder 3.1.1 Duurzame opwek elektriciteit.

De Omgevingsverordening bevat regels voor de doorwerking van het beleid naar onder meer het gemeentelijk Omgevingsplan en activiteiten van inwoners en bedrijven in de fysieke leefomgeving. Voor windenergie is dit beschreven onder artikel 7.76 en 7.77. De Verordening bevat tevens een kaart (bijlage II) waar op grond van het provinciaal Omgevingsbeleid windturbines zijn toegestaan.

De Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening worden vastgesteld door Provinciale Staten. Het Omgevingsprogramma wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

4.2 Regelmatige herziening

De beleidscyclus omvat de volgende stappen:

0. Signaal

Het voornemen voor een beleidsaanpassing begint met een signaal. Een signaal is een kans, probleem of opgave waaraan de provincie mogelijk een bijdrage kan leveren. Dit signaal kan op allerlei manieren binnenkomen: gesprekken met derden, onderzoeken van andere partijen, monitoring of evaluaties van beleid, nieuwsberichten, bestuurlijke wensen, bijeenkomsten, enzovoorts.

1. Verkenningen en onderzoeken

In deze stap worden signalen verkent en onderzocht. Het gaat hierbij om onderzoeken, participatie trajecten en andere verkennende trajecten die beleidsinhoudelijk van aard zijn, maar (nog) niet leiden tot concrete

wijzigingsvoorstellen in het omgevingsbeleid. Deze documenten zijn vormvrij. Na afronding volgt aanbieding aan Provinciale Staten ter kennisname. Met deze werkwijze kan een beleidsaanpassing worden onderbouwt en beter worden bepaald of de aanpassing gewenst is.

2. Startnotitie (beleidsvoornemens)

Een startnotitie wordt opgesteld als beleidsaanpassingen gewenst zijn. Een startnotitie beschrijft in ieder geval: a) de reden waarom een beleidsaanpassing nodig is (wat is het probleem of de kans), b) de reikwijdte waarbinnen naar beleidsopties gezocht gaat worden, c) op welke wijze participatie met andere partijen vorm krijgt en d) de planning voor oplevering van de startnotitie.

3. Beleidsaanpassingen

In een beleidsaanpassing wordt beschreven welk beleid wijzigt. Een beleidsaanpassing bevat in ieder geval a) een beschrijving van de voorgestelde wijzigingen in de Omgevingsvisie en/of het Omgevingsprogramma en/of de Omgevingsverordening, b) een onderbouwing van de keuze voor deze aanpassing en c) een was/wordt-overzicht van de voorgestelde beleidswijzigingen. Het vaststellen van een beleidsaanpassing betreft een bevoegdheid van Provinciale Staten voor de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening en een bevoegdheid van Gedeputeerde Staten voor het Omgevingsprogramma.

4. Beleidsuitvoering

Bij de uitvoering van beleid heeft de provincie verschillende instrumenten die benut kunnen worden. Dit staat onder andere beschreven in het Omgevingsprogramma en de Omgevingsverordening. Het inzetten van die instrumenten kan leiden tot de wens bepaald beleid aan te passen.

5. Evaluaties en monitoring

Beleid wordt gemonitord en op gezette tijden geëvalueerd. Monitoring en evaluatie kunnen signalen bevatten die na verdere verkenning en onderzoek kunnen leiden tot beleidsaanpassingen.

Participatie en dataverzameling zijn continu en worden in de gehele cyclus toegepast.

4.3 Toelichting Beleidscyclus

